

В. А. Бурбела

Микитенко Іван Кіндратович

МИКИТЕНКО Іван Кіндратович (25. 08(06. 09). 1897, с. Рівне Єлисаветгр. пов. Херсон губ., нині Новоукр. р-ну Кіровогр. обл. – 18. 10. 1937, Київ) – письменник, драматург. Батько Олега, дід Євгена, Оксани та Юрія Микитенків. 1911 вступив до Херсон. військ.-фельдшер. училища. Від грудня 1914 – на фронтах 1-ї світової війни, де служив у дивізій. лазареті 50-ї піхот. дивізії 8-ї армії. Після демобілізації 1917 повернувся у рідне село, брав участь у боротьбі з тифом у селах Єлисаветградщини, завідував лікар. пунктом у с. Нечаївка (нині Компаніїв. р-ну Кіровогр. обл.), писав вірші й короткі п'єси для організов. ним самодіял. театру. 1922–26 навч. в Одес. мед. інституті. У місц. періодиці надрукував понад 300 віршів, фейлетонів, нарисів, статей. Цикл оповідань «Етюди червоні» («Нуник», «3 гарячих днів», «Гордій» та ін.) увійшли до проз. зб. «На сонячних гонах» (Х., 1926). Член спілки пролетар. письменників «Гарт», від 1924 – керівник її одес. філії. Не залишаючи навч., 1925–26 – зав. літ. частини Одес. держ. драм. театру. Наприкінці 1926 переїхав до Харкова, де 1927 закін. мед. інститут. Активно сприяв підготовці Всеукр. з'їзду пролетар. письменників, згодом став одним із кер. ВУСПП. 1927–29 у Харкові вийшли поема «В огні», п'єса «Іду», повісті «Брати» та «Гавриїл Кириченко – школяр», збірка повістей і оповідань «Вуркагани», 1933 – роман «Ранок» про перевиховання молодих правопорушників. Під враженням поїздки до Німеччини й Чехо-Словаччини видав кн. подорож. нарисів «Голуби миру» (Х., 1929; перекл. рос. – 1930, груз. – 1932). Писав також п'єси: «Диктатура» (1929), «Кадри» («Світить нам, зорі», 1930), «Справа честі» (1931), «Дівчата нашої країни» (1932), «Бастилія Божої Матері» (1933), «Маруся Шурай» (1934), «Соло на флейті» (1935), «Дні юно-сті» (1936), «Як сходило сонце» (1937; опубл. 1962 у ж. «Жовтень»). Їх ставили в театрах України, Білорусі, Грузії, Вірменії, РФ, Татарстану, Узбекистану та ін. Окремі твори М. перекладені англ., білорус., болгар., башкир.,

груз., іспан., нім., молдов., польс., рос., франц., чес. мовами. Брав участь у проведенні Міжнар. конф. рев. письменників у Харкові (1930); був головою укр. делегації на 1-му Всесвіт. конгресі письменників у Парижі (1935); представляв укр. літературу на 2-му Всесвіт. антифашист. конгресі письменників в Іспанії (1937), де був обраний до бюро Міжнар. асоц. письменників на захист культури. Восени 1937 М. став черговою жертвою цькувань і наклепів. 3 жовтня його виключили з партії (реабіліт. 1956) за фальшивими звинуваченнями «як людину, яка приховувала від партії своє куркул. походження, надала притулок своєму брату – куркул. бандиту, мала зв'язки з троцькістами й буржуаз. націоналістами, свідомо допомагала шкодити укр. літ-рі». Наступ. дня повідомив дружині, що йде в НКВС здавати особисту зброю. 18 жовтня його знайшли застреленим у скроню на околиці Києва. За офіц. версією, М. здійснив самогубство, хоча існують вагомі свідчення, що смерть була насильницькою. На честь письменника названі вулиці в Києві й Кропивницькому. У школі його імені в рідному селі встановлено пам'ятник (скульптор А. Фуженко) та відкрито літ.-мемор. музей.

Основні твори

Вибрані твори: В 2 т. 1957–58; На фронті літератури. 1927–1937: Статті, доповіді, промови. 1962; Зібрання творів: У 6 т. 1964–65; Театральні мрії. Публіцистика. Листи. 1968; П'єси. 1972; Твори: В 4 т. 1982–83 (усі – Київ).

Рекомендована література

1. Микитенко О. І. Сонячні гони: Спогади про Івана Микитенка. К., 1967;
2. Шуменко Л. Г. Іван Микитенко (1897–1937): Бібліогр. покажч. Кр., 1972;
3. Гри-гор'єва С. В., Фоміна Н. І. Іван Микитенко: Публікації творів: Бібліогр. покажч. О., 1984;
4. Арюпіна Л. В., Рикун І. Е. Іван Микитенко. Література про життя і творчість. Ч. 1–2. О., 1993.

Бібліографічний опис:

Микитенко Іван Кіндратович / В. А. Бурбела // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-64351>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).